

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

В.о. проректора з наукової роботи

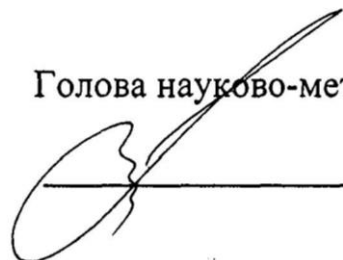
 Лавренюк Я.В.

«07» 07 2015 року

**ПОЛОЖЕННЯ (ТИМЧАСОВЕ)
про проведення асистентської педагогічної практики
аспірантів/ ад'юнктів
Київського національного університету імені Тараса Шевченка**

*Обговорено та узгоджено на засіданні Науково-методичної ради
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
26 червня 2015 року*

Голова науково-методичної ради

 В.А. Бугров

**ПОЛОЖЕННЯ (ТИМЧАСОВЕ)
про проведення асистентської педагогічної практики аспірантів/
ад'юнктів
Київського національного університету імені Тараса Шевченка**

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Асистентська педагогічна практика аспірантів/ад'юнктів є невід'ємною складовою процесу фахової підготовки аспірантів/ад'юнктів у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка (далі – Університет). Асистентська педагогічна практика аспірантів/ад'юнктів проводиться на факультетах і в інститутах університету.

1.2. Даним Положенням регулюються загальні питання організації, проведення і підведення підсумків асистентської педагогічної практики аспірантів/ад'юнктів.

1.3. Положення підготовлене на основі Положення про проведення практики студентів Київського національного університету імені Тараса Шевченка, затвердженого розпорядженням ректора № 16 від 23.03.2007, а також на підставі Закону України "Про вищу освіту" та Статуту Університету.

2. МЕТА І ЗМІСТ АСИСТЕНТСЬКОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

2.1. *Метою* асистентської педагогічної практики аспірантів/ад'юнктів є оволодіння аспірантами/ад'юнктами сучасними методами, формами та засобами навчання, формування в них на основі одержаних у вищому навчальному закладі знань із базових психолого-педагогічних дисциплін, професійних навичок та вмінь для вирішення конкретних навчально-виховних задач в умовах педагогічного процесу, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності.

Головне завдання асистентської педагогічної практики – підготовка

аспірантів/ад'юнктів до професійної педагогічної діяльності в вищих навчальних закладах. Підготовка аспірантів/ад'юнктів здійснюється для забезпечення навчальних закладів кадрами, які мають знання інноваційного характеру, уміння їх практичного застосування, певний досвід розробки нових технологій навчання та виховання, володіють сучасними методами організаційно-управлінської роботи у навчальних закладах .

2.2. Практика є невід'ємною складовою *програми підготовки аспірантів/ад'юнктів II та III років навчання* і її проходження є обов'язковим для всіх аспірантів/ад'юнктів , що навчаються в Університеті.

2.3. *Зміст і тривалість практики (15¹ кредитів, 450 годин, з яких 50 годин навчального навантаження)* визначаються навчальною програмою асистентської педагогічної практики аспірантів/ад'юнктів та навчальними планами підготовки фахівців третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти.

2.4. **Завдання** асистентської педагогічної практики аспірантів/ад'юнктів:

- формування та розвиток професійно-педагогічних навичок та вмінь викладача вищої школи;
- формування у аспірантів навичок та вмінь проведення науково-дослідницької роботи з психолого-педагогічних та методичних проблем;
- створення умов для професійної адаптації аспірантів/ад'юнктів, залучення їх до активної діяльності як викладачів та кураторів академічних груп;

¹ Кількість кредитів було змінено відповідно до Розпорядження №31 від 18.03.2016 р. На додаток до розпорядження проректора з наукової роботи №23 від 19.02.2016 року «Про підготовку ліцензійних справ третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, формування навчальних планів і освітньо-наукових програм підготовки докторів філософії в Київського національного університеті імені Тараса Шевченка», Додаток до розпорядження №31 від 18.03.2016 року «Методичні рекомендації до формування навчальних планів та освітньо-наукових програм підготовки докторів філософії в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка»

- розвиток у аспірантів практичних умінь здійснювати виховну роботу студентської молоді;
- оволодіння аспірантами/ад'юнктами комунікативними вміннями, необхідними для спілкування зі студентами та викладачами;
- вироблення у майбутніх викладачів навичок самостійності у підготовці та проведенні різних форм навчально-виховної роботи зі студентами та особистої відповідальності за якість та ефективність цієї роботи;
- вироблення творчого, дослідницького підходу до педагогічної діяльності викладачів вищої школи;
- ознайомлення з організацією освітнього процесу у вищому навчальному закладі;
- спостереження за освітнім процесом та аналіз його організації;
- визначення та реалізація конкретних цілей та завдань освітнього процесу з урахуванням ступеню навчання;
- здійснення поточного та перспективного планування навчальної роботи й організація виконання накресленого плану;
- вибір та використання ефективних прийомів і методів навчання та контролю за пізнавальною діяльністю студентів;
- аналіз та узагальнення передового досвіду викладання;
- закріплення та практичне застосування теоретичних знань, оволодіння сучасними методами та прийомами організації і забезпечення освітнього процесу у ВНЗ;
- аналіз робочих програм навчальних дисциплін, вироблення рекомендацій щодо їх удосконалення;
- формування професійно значущих якостей, професійних умінь та навичок управління навчальною діяльністю студентів;
- набуття умінь самоаналізу педагогічної майстерності.

2.5. Асистентська педагогічна практика здійснюється з урахуванням засвоєння аспірантами/ад'юнктами базових психолого-педагогічних дисциплін.

2.6. Організацію практики здійснюють керівники асистентської педагогічної практики від кафедри, де проходить навчання аспірант/ад'юнкт (як правило, науковий керівник аспіранта/ад'юнкта та завідувач кафедри) і консультант від кафедри педагогіки факультету психології.

3. НАУКОВО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАКТИКИ

3.1. Зміст практики і обсяги навчального навантаження аспірантів/ад'юнктів під час практики визначаються навчальною програмою практики (далі Програма), яка розробляється кафедрою педагогіки згідно з освітньо-науковою програмою підготовки докторів філософії, затверджується Науково - методичною радою університету і є основним методичним документом для аспірантів/ад'юнктів та керівників практик.

Зміст Програми повинен відповідати даному Положенню, наказам ректора, рішенням Вченої ради університету. На основі цієї Програми на факультетах / в інститутах і кафедрах розробляються робочі навчальні програми практики на поточний навчальний рік з урахуванням специфіки спеціальностей, виробничих потреб, наявних можливостей баз практики тощо.

3.2. Кафедри, на які покладене керівництво практикою, повністю відповідають за науково-методичне забезпечення практики, підготовку необхідних методичних посібників тощо. Кафедра педагогіки факультету психології розробляє зразки звітної документації асистентської педагогічної практики, а також методичні рекомендації для аспірантів/ад'юнктів та їх керівників.

4. БАЗИ ПРАКТИКИ

4.1. Практика аспірантів/ад'юнктів проводиться на базах, які відповідають

меті, завданням, змісту практики, а також вимогам навчальних планів.

4.2. Базами практики можуть бути навчальні і навчально-наукові підрозділи університету, які мають необхідні умови для проведення практики.

5. ОРГАНІЗАЦІЯ І КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИКОЮ

5.1. Відповідальність за організацію, проведення і контроль практики покладається на декана факультету і відповідального з факультету за роботу з аспірантами/ад'юнктами.

5.2. Основними обов'язками відповідального за роботу з аспірантами/ад'юнктами щодо проведення практики є:

- проведення з завідувачами кафедр підготовчої роботи щодо планування проходження практики аспірантами/ад'юнктами у наступному навчальному році;

- загальне керівництво практикою – організація навчального процесу на практиці, проведення інструктажу з техніки безпеки та оформлення відомості проходження інструктажу аспірантами/ад'юнктами і керівниками практики;

- розробка та вдосконалення (разом із завідувачами кафедр) робочих програм практики, а також інших навчально-методичних та звітних документів (враховуючи специфіку конкретної спеціальності);

- проведення нарад керівників асистентської педагогічної практики від кафедр факультету та кафедри педагогіки;

- надання аспірантам/ад'юнктам необхідних документів для проходження практики і інформування їх про систему звітності та критерії оцінки практики, які регламентуються у програмі практики;

- здійснення контролю за проходженням практики аспірантами/ад'юнктами;

- звітування на Вченій раді інституту/факультету про стан, проблеми та перспективи асистентської педагогічної практики аспірантів/ад'юнктів;

- своєчасне складання наказів та звітів з практики, подання їх до Відділу

підготовки та атестації науково-педагогічних працівників Університету.

5.3. При організації проведення асистентської педагогічної практики аспірантів/ад'юнктів повинен бути керівник від кафедри, на якій навчається аспірант та консультант від кафедри педагогіки.

5.4. **Обов'язки керівників практики**

Діяльність керівників педагогічної практики здійснюється у **чотири етапи**: етап попередньої роботи, початковий, основний та підсумковий етапи.

На етапі попередньої роботи керівники педагогічної практики виконують такі обов'язки:

- беруть участь у семінарі-інструктажі та настановчій конференції;
- керівник від кафедри, на якій навчається аспірант/ад'юнкт і консультант від кафедри педагогіки разом з керівником педагогічної практики факультету здійснюють попередній вибір груп (для закріплення за ними аспірантів/ад'юнктів-практикантів) вирішують інші організаційні питання.

На початковому етапі обов'язки керівників педагогічної практики такі:

- на початку педагогічної практики керівники від кафедр і консультант від кафедри педагогіки проводять організаційне заняття з групою аспірантів/ад'юнктів-практикантів;
- протягом першого тижня педагогічної практики вони організовують знайомство практикантів із закріпленими за ними студентськими академічними групами;
- протягом першого тижня керівники від кафедр, де навчаються аспіранти/ад'юнкти організовують відвідування занять викладачів кафедри і проводить з аспірантами їх аналіз;
- у перший тиждень педагогічної практики керівники від кафедр, де навчаються аспіранти/ад'юнкти і консультант від кафедри педагогіки надають допомогу аспірантам/ад'юнктам при складанні ними індивідуальних планів проходження практики;

- керівники від кафедр, де навчаються аспіранти/ад'юнкти і консультант від кафедри педагогіки подають керівникові педагогічної практики факультету загальний розклад занять, а також позааудиторних заходів, графік взаємовідвідувань аспірантами/ад'юнктами-практикантами навчальних занять та позааудиторних виховних заходів.

На основному етапі обов'язки керівників педагогічної практики такі:

- керівники від кафедр факультету і консультант від кафедри педагогіки надають аспірантам/ад'юнктам-практикантам консультації з планування циклу занять (всіх занять модуля) і складання планів-конспектів окремих занять, підготовки наочних посібників і технічних засобів навчання, проведення позааудиторних заходів;

- керівники від кафедр факультету відвідують заняття закріплених за ними практикантів та аналізують їх;

- консультант від кафедри педагогіки відвідує заняття аспірантів/ад'юнктів-практикантів, бере участь в їх обговоренні, проводить їх психолого-педагогічний аналіз;

- керівники від кафедр факультету і консультант від кафедри педагогіки після проведення аспірантом/ад'юнктом заняття, на якому повинні бути присутні інші практиканти, навчають аспірантів/ад'юнктів-практикантів аналізувати заняття: робити загальний, поелементний та поглиблений аналіз;

- консультант практики від кафедри педагогіки надає методичну допомогу аспірантам/ад'юнктам в організації ними виховної роботи, що проводиться в процесі навчання та позааудиторний час, здійснює контроль за її проведенням;

- консультант практики від кафедри педагогіки відвідує і організовує обговорення позааудиторних виховних заходів, що проводяться практикантами, здійснює контроль за взаємовідвідуванням ними цих заходів;

- консультант практики від кафедри педагогіки сприяє забезпеченню оптимальних умов для проведення аспірантами/ад'юнктами виховної роботи,

організації позааудиторних виховних заходів, надає допомогу практикантам у вивченні індивідуальних особливостей студентів, колективу академічної групи, у проведенні наукових досліджень з психолого-педагогічної тематики;

- керівники від кафедр факультету і консультант від кафедри педагогіки проводять наукові семінари з питань методики викладання окремих дисциплін, педагогіки вищої школи, забезпечують активну участь усіх аспірантів/ад'юнктів -практикантів у їхній роботі;

- під час педагогічної практики заняття аспірантів/ад'юнктів можуть відвідувати представники відділу навчально-виховної роботи, деканатів, завідувачі кафедр, викладачі.

На підсумковому етапі педагогічної практики обов'язки керівників педпрактики такі:

- керівники від кафедр факультету і консультант від кафедри педагогіки перевіряють звітну документацію, яку ведуть аспіранти/ад'юнкти -практиканти, та оцінюють роботу кожного аспіранта/ад'юнкта;

- керівники від кафедр факультету і консультант від кафедри педагогіки складають звіти про результати педагогічної практики і подають їх відповідальному за роботу з аспірантами факультету не пізніше, ніж через тиждень після закінчення педагогічної практики;

- на підсумковій конференції з педагогічної практики аспіранти/ад'юнкти-практиканти доповідають про результати своєї навчальної, методичної, виховної та науково-дослідницької діяльності, висвітлюють сильні і слабкі сторони підготовки та проведення асистентської педагогічної практики, керівники від кафедр факультету і консультант від кафедри педагогіки характеризують роботу кожного аспіранта/ад'юнкта-практиканта.

5.5. Аспіранти/ ад'юнкти при проходженні практики зобов'язані:

- взяти участь у настановчій конференції з педагогічної практики та підсумковій конференції або засіданні «круглого столу»;

- у повному обсязі виконувати завдання педагогічної практики, передбачені програмою. Виявляти високу відповідальність, старанність, творчу ініціативу, наполегливість, організованість, дисциплінованість, педагогічний такт і гуманність;

- виконувати Статут, Правила внутрішнього розпорядку університету, розпорядження деканату, завідувача кафедри, викладачів та керівників педагогічної практики;

- суворо дотримуватися правил перебування на базі практики, правил охорони праці та техніки безпеки;

- своєчасно звітувати про виконання програми педагогічної практики, подавши керівнику від кафедри і консультанту від кафедри педагогіки необхідну документацію.

Під час педагогічної практики аспіранти/ад'юнкти повинні оволодіти такими основними психолого-педагогічними вміннями:

Гностичні вміння:

- уміння вивчати особистість студента, колектив академгрупи;
- аналізувати психолого-педагогічну літературу;
- визначати рівень розвитку і вихованості студентів, оптимальні засоби педагогічного впливу на них;

- формулювати цілі виховної роботи та висувати конкретні педагогічні завдання;

- оцінювати власну виховну діяльність, її сильні і слабкі сторони;
- аналізувати педагогічний досвід колег і враховувати його у своїй діяльності.

Проектувальні вміння:

- уміння прогнозувати розвиток особистості кожного студента і групи в цілому;

- моделювати цілі, завдання, зміст, засоби виховного процесу;

- враховувати вікові та індивідуальні особливості студента;
- прогнозувати власну систему педагогічної діяльності;
- складати тематичний план циклу занять (модуля) та плани-конспекти окремих занять з урахуванням умов навчання і рівня підготовки студентів;
- визначати цілі заняття (практичні, соціокультурні, розвиваючі, виховні та професійні) з урахуванням ступеня навчання та місця цього заняття у циклі занять (модулі);
- обирати ефективні прийоми досягнення визначених цілей з урахуванням рівня підготовки студентів;
- створювати необхідні допоміжні засоби навчання, в тому числі технічні, для проведення занять.

Конструктивні вміння:

- уміння планувати спільно зі студентами навчально-виховну роботу;
- добирати доцільні форми і методи навчально-виховної роботи;
- планувати раціональну структуру навчально-виховних заходів, визначати методику їх проведення;
- визначати характер діяльності студентів під час проведення навчально-виховних заходів;
- конструювати прийоми взаємодії зі студентами в процесі підготовки та проведення навчально-виховних заходів.

Комунікативні вміння:

- уміння встановлювати правильні взаємовідносини зі студентами, викладачами;
- створювати сприятливе виховне середовище для розвитку інтересів, здібностей та нахилів студентів;
- впливати на студентів через організацію їх діяльності;
- регулювати міжособистісні стосунки в групі, уміло орієнтуватись у педагогічних ситуаціях;

- передбачати, прогнозувати поведінку студентів у відповідь на педагогічні впливи;
- визначати об'єкти контролю навчальної діяльності студентів і добирати відповідні їм способи контролю, у тому числі тестові;
- помічати помилки студентів, розуміти їх характер та тактовно їх виправляти, використовуючи різні способи виправлення помилок;
- керувати власними емоціями, поведінкою в процесі взаємовідносин зі студентами.

Організаторські вміння:

- організовувати виконання розробленого плану заняття;
- забезпечувати навчальну діяльність студентів згідно з планом заняття;
- вносити методично виправдані корективи в план заняття з урахуванням конкретної ситуації, що склалася на занятті;
- вчити студентів найбільш раціональним прийомам самостійної роботи над навчальним матеріалом у позааудиторній роботі;
- раціонально поєднувати на занятті колективні (фронтальні, малогруповні, парні) та індивідуальні форми роботи з урахуванням особливостей кожної з них;
- застосовувати традиційні допоміжні засоби, а також візуальні, аудіовізуальні технічні та електронні засоби навчання;
- вдосконалювати вміння стимулювати розвиток колективу студентів і кожного зі студентів, їх активність, ініціативу та самодіяльність;
- пробуджувати у студентів впевненість у своїх можливостях;
- спільно зі студентами організовувати їх життєдіяльність, наповнюючи її цікавими творчими справами;
- сприяти накопиченню у студентів соціального досвіду, формуванню позитивних рис;
- адекватно, справедливо оцінювати досягнення кожного студента;

- ефективно організувати свою діяльність і свій час.

Розвиваючо-виховні вміння:

- реалізовувати загальноосвітній, розвиваючий, виховний та соціокультурний потенціал навчального матеріалу заняття;
- формувати і розвивати на основі навчального матеріалу інтелектуальну та емоційну сфери особистості студента, його пізнавальні інтереси;
- вирішувати завдання патріотичного, правового, морального, екологічного та естетичного виховання студентів.

Дослідницькі вміння:

- вивчати ставлення студентів до предмета і виявляти рівень сформованості їх професійних навичок і вмінь;
- проводити, з урахуванням ступеня навчання, методичний аналіз навчального матеріалу з метою прогнозування можливих труднощів його засвоєння та добору оптимальних шляхів попередження помилок;
- проводити спостереження та комплексний аналіз відвіданих занять з теоретичним обґрунтуванням різних сторін навчальної діяльності;
- спостерігати, аналізувати та узагальнювати досвід викладачів і аспірантів-практикантів, переносити ефективні прийоми і форми роботи в практику своєї педагогічної діяльності;
- вивчати психолого-педагогічну і методичну літературу і теоретично осмислювати навчальний процес, а також удосконалювати свою роботу, використовуючи описані в науковій літературі нові форми та прийоми навчання.

6. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

6.1. Асистентська педагогічна практика захищається аспірантами/ад'юнктами особисто в кінці терміну практики на засіданні кафедри. Оцінка, отримана на захисті є кінцевою та перескладанню не підлягає. Аспіранти, які отримали незадовільні оцінки мають право однієї перездачі перед

комісією, сформованою з викладачів, що проводили практику, представників деканату та кафедри, на якій навчається аспірант/ ад'юнкт .

6.2. Для захисту практики аспірант/ ад'юнкт повинен мати: письмовий звіт та зібрані матеріали (*індивідуальний план аспіранта/ад'юнкта-практиканта з відмітками про виконання, план-конспект одного з проведених занять, план-конспект проведеного виховного заходу, психолого-педагогічна характеристика академічної групи, звіт про виконання дослідницького завдання на психолого-педагогічну тематику*). Означені документи подаються на рецензування керівникам практики не пізніше як через 10 днів після її завершення. Керівники практики дають відзиви на звітні документи та визначають попередню оцінку. Підсумкова оцінка за практику виставляється на засіданні кафедри. Звіт із практики захищається аспірантами/ ад'юнктами на засіданні кафедри впродовж місяця після проходження практики.

6.3. У звіті мають бути відомості про виконання аспірантом/ад'юнктом усіх розділів програми практики та індивідуального завдання. Оформлюється звіт за вимогами державного стандарту до звітів з науково-дослідної роботи.

6.4. Оцінка за практику вноситься в заліково-екзаменаційну відомість.

6.5. Підсумки практики обговорюються на засіданнях кафедр, а загальні підсумки практики підводяться на засіданні Вченої ради факультету/інституту щорічно.

7. МАТЕРІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАКТИКИ

7.1. Витрати на практику аспірантів/ад'юнктів входять в загальні витрати на підготовку фахівців.

7.2. Навчальне навантаження керівників педагогічної практики аспірантів/ад'юнктів передбачається у таких розмірах:

- керівнику від кафедри, на якій навчається аспірант - 6 год. на одного аспіранта-практиканта;
- консультанту від кафедри педагогіки - 6 год. на одного аспіранта-практиканта.